

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

บริบทของชุมชนกลุ่มตัวอย่าง

จากการสังเกต และซักถามประชากรในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สภาพของชุมชนตัวอย่าง 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนศรีทรายมูล ชุมชนหนองบัว ชุมชนเกาะทอง และชุมชนบ้านไร่ มีจำนวนหลังคาเรือนใกล้เคียงกัน โดยที่ชุมชนหนองบัวมีจำนวนหลังคาเรือนมากที่สุดประมาณ 600 หลังคาเรือน และชุมชนศรีทรายมูลมีจำนวนหลังคาเรือนน้อยที่สุด ประมาณ 100 หลังคาเรือน ชุมชนที่เหลือมีจำนวนหลังคาเรือนชุมชนละประมาณ 400 หลังคาเรือน ประชากรแต่ละชุมชนจะพักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม ๆ บางแห่งจะมีจำนวน 3 - 4 หลังคาเรือน อยู่ในบริเวณเดียวกัน และอยู่ในรั้วเดียวกัน ลักษณะเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างไม่มีวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือหยุดวันอาทิตย์เป็นส่วนน้อย ตลอดจนรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ สภาพบ้านเรือนจะพบว่ามีถังขยะซึ่งมีลักษณะเป็นถังน้ำมันที่ใช้แล้ว ยางรถยนต์ หรือตะกร้าสาน เป็นต้น ตั้งอยู่หน้าบ้านไม่มีฝาปิด โดยแต่ละครัวเรือนจัดหามาเอง จากการสังเกตในแต่ละชุมชนจะพบว่ามีถังขยะที่เทศบาลแจกให้ ได้แก่ ถังขยะเปียก (ถังสีเขียว) และถังขยะแห้ง (ถังสีเหลือง) ตั้งอยู่เฉพาะบริเวณบ้านเรือนที่หนาแน่นเป็นหย่อมๆ บางแห่งจะพบว่ามีเฉพาะถังขยะเปียกหรือถังขยะแห้งอย่างใดอย่างหนึ่ง จากการซักถามชุมชนให้ข้อมูลว่าถังขยะถูกเคลื่อนย้ายหรือสูญหายไป

จากการซักถามประชากรในเรื่องการบริการเก็บขนขยะของเทศบาลพบว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลทำการเก็บขนขยะไม่สม่ำเสมอและไม่เป็นเวลา เช่น วันเว้นวัน วันเว้นสองวัน หรือวันเว้นสามวัน เป็นต้น โดยเก็บเวลาเช้ามีดหรือสาย วิธีการเก็บขนจะเป็นไปในลักษณะ ยกถังขยะและเทขยะลงในรถเก็บขน ซึ่งระบุหมายเลขตามพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยไม่มีการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้ง และขยะอันตรายจำพวกหลอดไฟฟ้า ถ่านไฟฉาย ครอบน้ำมันเครื่อง เป็นต้น ที่ประชากรทิ้งรวมในถังขยะ แต่ถ้ามีขยะจำพวกขวดแก้ว พลาสติก กระดาษกล่อง เจ้าหน้าที่เทศบาลจะแยกรวมใส่ถุงเพื่อนำไปจำหน่ายให้พ่อค้ารับซื้อของเก่า ขยะชุมชนที่เจ้าหน้าที่เทศบาลเก็บขน จะนำไปกำจัดโดยวิธีกลบฝัง ณ บ้านดงป่าหมื่นยง ตำบลหัวยี่ตัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และขยะอันตรายดังกล่าวจะถูกกลบฝังร่วมกับขยะทั่วไป ไม่มีการคัดแยกและกำจัดโดยเฉพาะ

จากการซักถามประชากรในชุมชนตัวอย่าง 4 ชุมชน เกี่ยวกับความร่วมมือ คัดแยกขยะ ในระหว่างเริ่มดำเนินโครงการรณรงค์ พบว่า มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือคัดแยกขยะ เป็นอย่างดี แต่ในระหว่างดำเนินตามโครงการ ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ได้แก่ จำนวน ถึงขยะเปียก ถึงขยะแห้งที่เทศบาลแจกให้มีเฉพาะจุดที่มีชุมชนหนาแน่นจึงไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะชุมชนในซอยต่าง ๆ จะต้องนำขยะออกมาทั้งด้านนอก ณ จุดตั้งถังขยะทำให้ประสบ ความยุ่งยากลำบาก อีกทั้งบางครัวเรือนให้ความร่วมมือในการจัดหาถังขยะแยกประเภทไว้ใช้เอง แต่ถึงขยะที่มีสภาพดีถูกขโมยไป รวมทั้งมีขยะจากชุมชนอื่นที่ไม่ได้คัดแยกนำมาทิ้งรวมกันอยู่ด้วย กอปรกับเจ้าหน้าที่เทศบาลเก็บขยะไม่เป็นเวลา และไม่สม่ำเสมอ จึงทำให้มีขยะคั่งค้างใน ครัวเรือนมาก บางครัวเรือนจึงต้องจัดการขยะแห้ง โดยวิธีเผากลางแจ้ง เพื่อลดปริมาณขยะให้เหลือ น้อยลง ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวทำให้ประชากรในชุมชนตัวอย่างให้ความร่วมมือน้อยมาก ภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ของโครงการรณรงค์คัดแยกขยะว่าจะช่วย แก้ไขปัญหาขยะล้นในชุมชนและมลพิษทางสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรในเมื่อเทศบาลขาดการติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาให้ชุมชน ทั้งในขณะดำเนินตามโครงการ และเมื่อสิ้นสุด โครงการแล้ว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อ หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และ พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชากร และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจและ พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชากร โดยรวบรวมข้อมูลจากประชากรในชุมชนเป้าหมายของ โครงการรณรงค์คัดแยกขยะเทศบาลเมืองเชียงราย จำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนศรีทรายมูล ชุมชน หนองบัว ชุมชนเกาะทอง และชุมชนบ้านไร่ จำนวน 200 คน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2543 ถึง กรกฎาคม 2543 ผลการศึกษาได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวน 200 คน จำแนกตามเพศเป็นเพศชายจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37 และเป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 63 ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n = 200)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	74	37
หญิง	126	63

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ คะแนนความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะและคะแนนพฤติกรรมคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงคะแนนของแบบวัด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะโดยรวม ความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะโดยรวม และพฤติกรรมคัดแยกขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง และช่วงคะแนนของแบบวัดร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะรายข้อ ความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะรายข้อ และพฤติกรรมคัดแยกขยะรายข้อของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 3 ถึงตารางที่ 8

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะโดยรวม

ตัวแปร	N	\bar{X} (คะแนนเต็ม = 22)	S.D.
ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ โดยรวม	200	17.82	2.33

ตารางที่ 4 ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ
รายชื่อ

ความรู้ในเรื่อง การคัดแยกขยะ	N	\bar{X}	S.D.	ตอบถูก ร้อยละ	ตอบผิด ร้อยละ
1	200	.9050	.2940	90.50	9.50
2	200	.8100	.3933	81.00	19.00
3	200	.8600	.3479	86.00	14.00
4	200	.9150	.2796	91.50	8.50
5	200	.9200	.2720	92.00	8.00
6	200	.5350	.5000	53.00	47.00
7	200	.9350	.2471	93.50	6.50
8	200	.9800	.1404	98.00	2.00
9	200	.8800	.3254	88.00	12.00
10.....	200	.9700	.1710	97.00	3.00
11.....	200	.7750	.4186	77.50	22.50
12.....	200	.7100	.4549	71.00	29.00
13.....	200	.6300	.4840	63.00	37.00
14.....	200	1.0000	.0000	100.00	0.00
15.....	200	.9250	.7890	92.50	7.50
16.....	200	.1400	.3479	14.00	86.00
17.....	200	.9100	.2869	91.00	9.00
18.....	200	.7450	.4370	74.50	25.50
19.....	200	.7950	.4047	79.50	20.50
20.....	200	.7550	.4312	75.50	24.50
21.....	200	.7700	.4219	77.00	23.00
22.....	200	.9600	.3730	96.00	4.00

จากตารางที่ 3 และตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 17.82 จากคะแนนเต็มเท่ากับ 22 คิดเป็นร้อยละ 81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 2.33 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง และจากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็มเฉลี่ยรายชื่อเท่ากับ 1 พบว่า ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง ตอบถูกมาก คือ ข้อ 14 เรื่องการคัดแยกขยะช่วยให้เกิดความสะดวกกับพนักงานในการขนขยะ ไปกำจัด ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1 คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ข้อ 8 เรื่อง ขยะอันตรายจำเป็นต้องคัดแยกไว้ต่างหาก เพื่อให้เทศบาลนำไปกำจัด ตอบถูก ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 0.98 คิดเป็นร้อยละ 98 และข้อ 10 เรื่องการคัดแยกขยะหมายถึง การแยกประเภทขยะเปียก ขยะแห้งและขยะอันตรายก่อนทิ้งลงในถังขยะแยกประเภท ตอบถูกได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 คิดเป็นร้อยละ 97 กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมาก คือข้อ 16 เรื่องการใช้ถุงขยะดำรองรับขยะรวมในครัวเรือนเป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็ว และถูกต้องก่อนนำไปกำจัด ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.14 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตอบผิด เท่ากับ 0.86 คิดเป็นร้อยละ 86 รองลงมาคือ ข้อ 6 เรื่อง ขยะแห้งเป็นขยะนำป้อนง่าย หรือย่อยสลายง่าย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.53 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตอบผิดเท่ากับ 0.47 คิดเป็นร้อยละ 47 และข้อ 13 เรื่องการคัดแยกขยะไม่ได้ช่วยลดความสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเลย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.63 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตอบผิด เท่ากับ 0.37 คิดเป็นร้อยละ 37

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ โดยรวม

ตัวแปร	N	\bar{X} (คะแนนเต็ม = 110)	S.D.
พฤติกรรมกรคัดแยกขยะโดยรวม	200	55.93	6.59

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 55.93 จากคะแนนเต็ม 110 คิดเป็นร้อยละ 50.85 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 6.59 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง

การพิจารณาคะแนนเต็มเฉลี่ยรายชื่อของคะแนนความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างจากการพิจารณาคะแนนของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับแล้วยังพิจารณาความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเมื่อพบว่าคะแนนความพึงพอใจในการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างรายชื่อเป็นอย่างไร จึงนำคะแนนมาจัดหมวดหมู่ใหม่ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในเรื่อง
การคัดแยกขยะรายข้อ

ความรู้ในเรื่อง การคัดแยกขยะ	N	\bar{X}	S.D.	มีความสอดคล้อง ร้อยละ	ไม่มีความสอดคล้อง ร้อยละ
1.....	200	3.1400	1.3674	62.80	37.20
2.....	200	3.8800	1.0153	77.60	22.40
3.....	200	3.3900	1.3101	67.80	32.20
4.....	200	3.7700	1.2307	75.40	24.60
5.....	200	3.8950	1.2537	77.90	22.10
6.....	200	4.4300	.8883	88.60	11.40
7.....	200	3.6450	1.2477	72.90	27.10
8.....	200	3.7350	1.3800	74.70	25.30
9.....	200	3.8900	1.2105	77.80	22.20
10.....	200	2.3300	1.2405	46.60	53.40
11.....	200	4.3950	.9610	87.90	12.10
12.....	200	4.3350	.9149	86.70	13.30
13.....	200	4.1700	1.0567	83.40	16.60
14.....	200	4.3500	1.1809	87.00	13.00
15.....	200	4.2300	1.1462	84.60	15.40
16.....	200	4.0200	1.4069	80.40	19.60
17.....	200	3.4150	1.4152	68.30	31.70
18.....	200	3.0700	1.3764	61.40	38.60
19.....	200	3.3850	1.3734	67.70	32.30
20.....	200	4.0950	1.0399	81.90	18.10
21.....	200	3.8750	1.3260	77.50	22.50
22.....	200	4.7000	.5846	94.00	6.00

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยรายข้อ เท่ากับ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากในข้อ 22 เรื่อง ภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนให้สะอาด ปราศจากขยะ และเป็นระเบียบเรียบร้อย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 คิดเป็นร้อยละ 97.00 รองลงมาคือข้อ 6 เรื่อง ดีใจที่ได้ช่วยเทศบาลแก้ไขปัญหาขยะล้นในชุมชน ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 คิดเป็นร้อยละ 88.6 และข้อ 11 เรื่อง ยินดีจะชำระค่าธรรมเนียมแก่เทศบาลในการเก็บขน และกำจัดขยะ ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 คิดเป็นร้อยละ 87.90 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติในเรื่องการคัดแยกขยะที่ไม่มีความสอดคล้องมาก คือ ข้อ 10 เรื่อง เคยชินกับการใช้ถุงพลาสติกใส่ขยะรวมก่อนทิ้งลงถังขยะ ได้คะแนนเฉลี่ยมีความสอดคล้องเท่ากับ 2.33 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ไม่มี ความสอดคล้องเท่ากับ 2.67 คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมาคือข้อ 18 เรื่อง ชอบใจกับการมีถัง และแลกเปลี่ยนเวียนใช้ ถังพลาสติกบรรจุน้ำสำเร็จรูป ได้คะแนนเฉลี่ยมีความสอดคล้องเท่ากับ 3.07 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ไม่มี ความสอดคล้อง เท่ากับ 1.93 คิดเป็นร้อยละ 38.60 และข้อ 1 เรื่อง พึงพอใจกับถังขยะที่เทศบาลแจกให้ ได้คะแนนเฉลี่ยมีความสอดคล้องเท่ากับ 3.14 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ไม่มี ความสอดคล้อง เท่ากับ 1.86 คิดเป็นร้อยละ 37.20

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะโดยรวม

ตัวแปร	N	\bar{X} (คะแนนเต็ม = 88)	S.D.
พฤติกรรมการคัดแยกขยะโดยรวม	200	55.93	6.59

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 55.93 จากคะแนนเต็ม 88 คิดเป็นร้อยละ 63.56 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมเท่ากับ 6.59 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำ

การพิจารณาคะแนนเต็มเฉลี่ยรายชื่อของคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างพิจารณาตามความถูกต้อง และสอดคล้องกับความรู้และการปฏิบัติตามหลักวิชาการในเรื่องการคัดแยกขยะและเมื่อพบว่าคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างรายชื่อเป็นอย่างไร จึงนำคะแนนมาจัดหมวดหมู่ใหม่ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะรายข้อ

พฤติกรรม การคัดแยกขยะ	N	\bar{X}	S.D.	มีความสอดคล้อง ร้อยละ	ไม่มีความสอดคล้อง ร้อยละ
1	200	2.4950	.9668	62.37	37.63
2	200	1.8950	1.0194	47.38	52.62
3	200	2.8400	.9896	71.00	29.00
4	200	1.5500	.8725	38.75	61.25
5	200	3.2100	2.3502	80.25	19.75
6	200	3.4050	.9410	85.13	14.87
7	200	2.1450	1.0095	53.63	46.37
8	200	2.1850	1.0129	54.63	45.37
9	200	3.4000	.7089	85.00	15.00
10.....	200	2.6750	.8562	66.88	33.12
11.....	200	2.3300	.9084	58.25	41.75
12.....	200	2.5900	1.2924	64.75	35.25
13.....	200	2.5200	1.1026	63.00	37.00
14.....	200	2.6600	.9321	66.50	33.50
15.....	200	2.4850	1.0173	62.13	37.87
16.....	200	1.9450	.8922	48.63	51.37
17.....	200	2.7400	.9310	68.50	31.50
18.....	200	2.9650	1.0094	74.13	25.87
19.....	200	1.8500	.8492	46.25	53.75
20.....	200	3.1850	.8211	79.63	20.37
21.....	200	1.7000	.9351	42.50	57.50
22.....	200	3.1650	.7816	79.13	20.87

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็มเฉลี่ยรายข้อ เท่ากับ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่มีความสอดคล้องมากในข้อ 6 เรื่องการนำขวดพลาสติกบรรจุน้ำสำเร็จรูปชนิดขุ่นกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.4050 คิดเป็นร้อยละ 85.13 รองลงมาคือข้อ 9 เริ่มการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารแทนภาชนะต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.400 คิดเป็นร้อยละ 85.00 และข้อ 5 เรื่องการทิ้งขยะแห้งจำพวกเศษแก้ว กระดาษ พลาสติก เศษผ้า และเครื่องหนังลงในถังขยะเปียก (สีเขียว) อยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.2100 คิดเป็นร้อยละ 80.25 กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่ไม่มีความสอดคล้องมากในข้อ 4 เรื่องการใช้น้ำยามาเชื้อโรคราคาในขยะติดเชื้ออันตรายจำพวก น้ำเลือด หนอง และผ้าพันแผลทุกครั้งก่อนให้เทศบาลนำไปกำจัด การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.550 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่มีความสอดคล้อง เท่ากับ 2.450 คิดเป็นร้อยละ 61.25 รองลงมาคือข้อ 21 เรื่องการนำเศษอาหาร ผักผลไม้ และใบตองมาทำปุ๋ยหมักใช้ในครัวเรือนอยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.7000 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่มีความสอดคล้องเท่ากับ 2.30 คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคือข้อ 19 เรื่องการทิ้งขยะในถุงพลาสติกรวมก่อนทิ้งลงถังขยะ การปฏิบัติอยู่ในระดับเป็นประจําได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.8500 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่มีความสอดคล้อง เท่ากับ 2.15 คิดเป็นร้อยละ 53.75 และข้อ 16 เรื่องการระดมให้มีขยะหลายชนิดประปนกันลงในถังขยะ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.9450 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่มีความสอดคล้อง เท่ากับ 2.05 คิดเป็นร้อยละ 51.37

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สมมติฐาน เรื่องการรณรงค์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์การคัดแยกขยะ โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์
2. กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์
3. กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนค่าเฉลี่ย ในเรื่องความรู้ พฤติกรรม และความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ ในทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม ตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์การคัดแยกขยะ ปรากฏดังตารางที่ 9 ถึงตารางที่ 14

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ โดยรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตัวแปร	N		S.D.	Std. Error Means
		(คะแนนเต็ม = 22)		
ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ (KPTOTAL)				
กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์	200	17.8250	2.3349	0.1651
กลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์	35	16.9714	2.3071	0.3900

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนค่าเฉลี่ย ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ โดยรวม (KPTOTAL) ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตัวแปร	t	Sig (2-tailed)	(t-test for Equality of Means)
KPTOTAL			
ความแปรปรวนเท่ากัน	1.999	0.047*	

* p - value = 0.047 ($\leq .05$)

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ จะมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะมากกว่า กลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะ โดยรวม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตัวแปร	N	(คะแนนเต็ม = 88)	S.D.	Std. Error Means
พฤติกรรมการคัดแยกขยะ (PTOTAL)				
กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์	200	55.9350	6.5946	0.4663
กลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์	35	53.0857	7.2452	1.2247

ตารางที่ 12 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ โดยรวม (PTOTAL) ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตัวแปร	t	Sig (2-tailed)	(t-test for Equality of Means)
PTOTAL			
ความแปรปรวนเท่ากัน	2.323	0.021*	

* P - Value = 0.021 ($\leq .05$)

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่ถูกต้องมากกว่า กลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ โดยรวม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตัวแปร	N	(คะแนนเต็ม = 88)	S.D.	Std. Error Means
พฤติกรรมการคัดแยกขยะ (SPTOTAL)				
กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์	200	84.1450	9.6868	0.6850
กลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์	35	85.8571	9.2423	1.5622

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ โดยรวม (SPTOTAL) ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ตัวแปร	t	Sig (2-tailed)	(t-test for Equality of Means)
SPTOTAL			
ความแปรปรวนเท่ากัน	-971	0.333	

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 15 ถึงตารางที่ 16

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ระดับความรู้ ของกลุ่มตัวอย่าง	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ ของกลุ่มตัวอย่าง
ระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง	1.000	0.054
พฤติกรรมการคัดแยกขยะของ กลุ่มตัวอย่าง	0.054	1.000
N	200	200

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ระดับความพึงพอใจ ของกลุ่มตัวอย่าง	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ ของกลุ่มตัวอย่าง
ระดับความพึงพอใจของ กลุ่มตัวอย่าง	1.000	.195*
พฤติกรรมการคัดแยกขยะของ กลุ่มตัวอย่าง	.195*	1.000
N	200	200

* p-value = .006 ($\leq .01$)

จากตารางที่ 16 พบว่า ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

ผู้ศึกษาได้แยกอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชากร และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชากร ดังนี้

1. ระดับความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ ระดับความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ระดับความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 17.82 จากคะแนนเต็ม 22 คิดเป็นร้อยละ 81.00 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็มเฉลี่ยรายชื่อ เท่ากับ 1 พบว่าความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างตอบถูกมาก คือข้อ 14 เรื่องการคัดแยกขยะ ช่วยให้เกิดความสะดวกกับพนักงานในการขนขยะไปกำจัด ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1 คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือข้อ 8 เรื่องขยะอันตรายจำเป็นต้องคัดแยกไว้ต่างหาก เพื่อให้เทศบาลนำไปกำจัด ตอบถูกได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 0.98 คิดเป็นร้อยละ 98.00 และข้อ 10 เรื่องการคัดแยกขยะ หมายถึง การแยกประเภทขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายก่อนทิ้งลงในถังขยะแยกประเภทตอบถูก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 คิดเป็นร้อยละ 97.00 กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากคือข้อ 16 เรื่องการใช้ถุงขยะดำรองรับขยะรวมในครัวเรือนเป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็วและถูกต้องก่อนนำไปกำจัด ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 0.14 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตอบผิดเท่ากับ 0.86 คิดเป็นร้อยละ 86.00 รองลงมาคือข้อ 6 เรื่องขยะแห้งเป็นขยะเน่าเหม็นง่าย หรือย่อยสลายง่าย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.53 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตอบผิด เท่ากับ 0.47 คิดเป็นร้อยละ 47.00 และ ข้อ 13 เรื่องการคัดแยกขยะไม่ได้ช่วยลดความ สิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเลย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.63 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ตอบผิด เท่ากับ 0.37 คิดเป็นร้อยละ 37.00 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ในเรื่องประโยชน์ของการคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยลดภาระและความยุ่งยากในการเก็บขน ขยะมูลฝอยของพนักงานเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่ไม่ต้องทำการคัดแยกขยะมูลฝอยอีกครั้งก่อนเก็บขยะมูลฝอยไปกำจัด และกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องขยะอันตรายจำเป็นต้องได้รับการคัดแยกไว้ต่างหากก่อนไปกำจัด รวมทั้งทราบความหมายของการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการจัดการคัดแยกขยะแต่ละชนิด กับการใช้ถุงดำ ยังไม่ถูกต้อง รวมทั้งความรู้ในเรื่องคุณลักษณะของขยะแห้ง ตลอดจนคุณประโยชน์ของการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้

1.2 ระดับความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 84.14 จากคะแนนเต็ม 110 คิดเป็นร้อยละ 76.50 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็มเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากในข้อ 22 เรื่องภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนให้สะอาด ปราศจากขยะและเป็นระเบียบเรียบร้อย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 คิดเป็นร้อยละ 94.00 รองลงมาคือข้อ 6 เรื่องจิตใจที่ได้ช่วยเทศบาลแก้ไขปัญหาขยะล้นในชุมชน ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 คิดเป็นร้อยละ 88.60 และข้อ 11 เรื่องยินดีจะชำระค่าธรรมเนียมแก่เทศบาลในการเก็บขนและกำจัดขยะ ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 คิดเป็นร้อยละ 87.90 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติในเรื่องการคัดแยกขยะที่ไม่มีความสอดคล้องมาก คือข้อ 10 เรื่องเคยชินกับการใช้ถุงพลาสติกใส่ขยะรวมกันทั้งถังขยะ ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ไม่มีความสอดคล้องเท่ากับ 2.67 คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมาคือข้อ 18 เรื่องชอบใจกับการมัดจำและแลกเปลี่ยนเวียนใช้ถังพลาสติกบรรจุน้ำสำเร็จรูปได้คะแนนเฉลี่ยมีความสอดคล้อง เท่ากับ 3.07 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ไม่มีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.93 คิดเป็นร้อยละ 38.60 และข้อ 1 เรื่องพอใจกับถังขยะที่เทศบาลแจกให้ ได้คะแนนเฉลี่ยมีความสอดคล้อง เท่ากับ 3.14 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ไม่มีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.86 คิดเป็นร้อยละ 37.20 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดี ในเรื่องการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาชุมชนให้สะอาด ปราศจากขยะ เป็นระเบียบเรียบร้อย ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะล้นในชุมชน และยินดีที่จะชำระค่าธรรมเนียมเก็บขน และกำจัดขยะแก่เทศบาล อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างยังมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติในเรื่องการคัดแยกขยะที่ไม่มีความสอดคล้องมาก เนื่องจากความเคยชินในการใช้ถุงพลาสติกใส่ขยะรวมกันทั้งถังขยะ ในกรณีนี้อาจเป็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องวิธีการและกระบวนการคัดแยกขยะ โดยจะเห็นได้จาก คะแนนความรู้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบผิด ในเรื่องการใช้ถุงดำรองรับขยะรวมในครัวเรือนก่อนทิ้ง และยังขาดความรู้ในเรื่องคุณประโยชน์ของการคัดแยกขยะ โดยเห็นได้จากคะแนนความรู้ของกลุ่มตัวอย่างตอบผิดในเรื่อง การคัดแยกขยะไม่ได้ช่วยลดความสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างยังขาดความตระหนักในเรื่องขยะมูลฝอยก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจมากมายเพียงใด นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความพึงพอใจที่ไม่มีความสอดคล้อง รองลงมาในเรื่อง การมัดจำ แลกเปลี่ยนเวียนใช้ถังพลาสติกบรรจุน้ำสำเร็จรูป อาจจะ เป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มบริโภคน้ำดื่มจากบ่อน้ำภายในครัวเรือน และเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลือง อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มยังขาดความรู้ในเรื่องการนำขวดน้ำพลาสติกบางชนิด

กลับมาใช้ซ้ำในรูปการมัดจำ จะช่วยลดปริมาณขยะได้ดังจะเห็นได้จากคะแนนความรู้จักกลุ่มตัวอย่าง บางกลุ่มนั้นตอบผิดในเรื่องการนำขวดน้ำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่สามารถลดปริมาณขยะได้มาก รวมทั้งตอบผิดในเรื่องขวดน้ำพลาสติกแบบใสสามารถกลับมาใช้ซ้ำได้จนกว่าจะหมดอายุการใช้งาน และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่ไม่มี ความสอดคล้องในเรื่องพอใจกับถังขยะที่เทศบาล แจกให้ อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับถังขยะที่เทศบาลแจกให้อย่างทั่วถึง ต้องรับภาระจัดหามาใช้เอง ซึ่งน่าจะเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่สำคัญต่อความร่วมมือในเรื่องการ คัดแยกขยะก็เป็นได้

1.3 พฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 55.93 จากคะแนนเต็ม 88 คิดเป็นร้อยละ 63.56 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็มเฉลี่ยรายข้อ เท่ากับ 4 พบว่ากลุ่ม ตัวอย่างมีพฤติกรรมแยกขยะที่มีความสอดคล้องมากในข้อ 6 เรื่องการนำขวดพลาสติกบรรจุสำเร็จ รูปชนิดขุนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ อยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.4050 คิดเป็น ร้อยละ 85.13 รองลงมาคือข้อ 9 เรื่องการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารแทนภาชนะต่างๆ อยู่ในระดับ น้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.400 คิดเป็นร้อยละ 85.00 และข้อ 5 เรื่องการทิ้งขยะแห้งจำพวก เศษแก้ว กระดาษ พลาสติก เศษผ้า และเครื่องหนังลงในถังขยะเปียก (สีเขียว) อยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.2100 คิดเป็นร้อยละ 80.25 อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการ คัดแยกขยะที่ไม่มี ความสอดคล้องมากในข้อ 4 เรื่องการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคราดในขยะติดเชื้อ อันตรายจำพวก น้ำเลือด หนอง และผ้าพันแผลทุกครั้งก่อนให้เทศบาลนำไปกำจัดการปฏิบัติอยู่ใน ระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.550 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตอบผิดเท่ากับ 2.450 คิดเป็น ร้อยละ 61.25 รองลงมาคือข้อ 21 เรื่องการนำเศษอาหาร ผักผลไม้และใบตองมาทำปุ๋ยหมักใช้ใน คราวเรือนอยู่ในระดับน้อยมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.700 โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยไม่มีความ สอดคล้อง เท่ากับ 2.30 คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคือข้อ 19 เรื่องการทิ้งขยะในถุงพลาสติกรวม ก่อนทิ้งลงถังขยะอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นประจำ ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.8500 โดยคิดเป็นคะแนน เฉลี่ยไม่มีความสอดคล้องเท่ากับ 2.15 คิดเป็นร้อยละ 53.75 และข้อ 16 เรื่องการละเลยให้มีขยะ หลายชนิดปะปนกันในขยะอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.9450 โดยคิดเป็น คะแนนเฉลี่ยไม่มีความสอดคล้องเท่ากับ 2.05 คิดเป็นร้อยละ 51.37 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี พฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับค่อนข้างดีและมีความสอดคล้องในเรื่องการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ ชนิดที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และย่อยสลายได้ง่ายมาเป็นผลิตภัณฑ์บรรจุอาหารจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารอยู่ในระดับน้อยมาก ตลอดจนไม่นำขวดพลาสติกบรรจุน้ำ

ชนิดขุ่นกลับมาใช้ซ้ำ เนื่องจากทราบว่าเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้ โดยพบว่าการปฏิบัติข้อนี้อยู่ในระดับน้อยมาก ในเรื่องการปฏิบัติการทิ้งขยะแห้งลงในถังขยะสีเขียว หรือถังเปียกที่พบว่าอยู่ในระดับน้อยมากนั้น จากการซักถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า การปฏิบัติข้อนี้อยู่ในระดับน้อยมาก เนื่องจากจำนวนถังขยะสีเขียวและสีเหลืองที่เทศบาลแจกให้ยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอ การทิ้งขยะจึงเป็นไปในลักษณะทิ้งรวมถังขยะใบเดียว ถึงแม้จะมีการแยกประเภทขยะก่อนทิ้งลงถังก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการแยกขยะที่ไม่มีความสอดคล้องในเรื่องการทิ้งขยะลงในถุงพลาสติกรวมก่อนทิ้งลงถังขยะ รวมทั้งการปล่อยปละละเลยให้มีขยะหลายชนิดปะปนในถังขยะโดยไม่มีการคัดแยก จะพบว่ามีระดับการปฏิบัติเป็นประจำและค่อนข้างบ่อยตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องวิธีการ กระบวนการคัดแยกขยะ คุณประโยชน์ของการคัดแยกขยะและผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อมถ้าไม่จัดการขยะอย่างถูกต้อง จึงทำให้ขาดความตระหนักที่จะปฏิบัติการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อูภาศรี เพชรสว่าง และประเสริฐ เล็กสรรเสริฐ (2540: 3-9) ที่ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ความรู้และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอย สำหรับการปฏิบัติในเรื่องการใช้น้ำมาเชื้อโรคราดขยะติดเชื้ออันตรายก่อนให้เทศบาลนำไปกำจัด อยู่ในระดับน้อยมาก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้ และความตระหนักในเรื่องการจัดการของเสียอันตราย และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าขยะติดเชื้ออันตรายในชุมชนพบน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย และการปฏิบัติในเรื่องการนำเศษอาหาร ผัก ผลไม้ และใบตองมาทำปุ๋ยหมักไว้ใช้ในครัวเรือน อยู่ในระดับน้อยมาก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 27 ทำงานไปเช้าเย็นกลับ ไม่มีวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือหยุดทุกวันอาทิตย์เป็นส่วนน้อย รองลงมาคืออาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 25.5 จึงทำให้การนำขยะสดมาทำปุ๋ยหมักน้อยมาก เนื่องจากปัจจัยเรื่องอาชีพมีส่วนสำคัญ อย่างไรก็ตามจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง บางส่วนมีความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยหมักโดยวิธีง่ายๆ ได้แก่ การรวบรวมเศษใบไม้ ใบตอง และกิ่งไม้ มาไว้โคนต้นไม้ และปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติกลายเป็นปุ๋ยต่อไป

2. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 6) ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานการศึกษาข้อ 1 ที่ว่าระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์จะมีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะโดยเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์ (ตารางที่ 10) และกลุ่ม

ตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะถูกต้องมากกว่ากลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์ (ตารางที่ 12) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักการรณรงค์การคัดแยกขยะน่าจะได้ผลดีทำให้ชุมชนในโครงการรณรงค์มีความรู้ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะถูกต้องมากกว่าชุมชนนอกโครงการรณรงค์ แต่จากผลการทดสอบสมมุติฐานการศึกษาข้อ 1 พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าการรณรงค์โดยการให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อให้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามสิ่งที่เขาารู้เพียงอย่างเดียว นั้นยังไม่เพียงพอ อธิบายได้จากการที่บุคคลมีความรู้มากขึ้นแต่ไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองรู้ หรือละเลยที่จะปฏิบัติการคัดแยกขยะมูลฝอยอาจเป็นเพราะว่าขาดสิ่งเสริมแรงหรือขาดแรงจูงใจให้ปฏิบัติ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำ (Operant Conditioning) หรือเรียกว่า ทฤษฎีเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner's Reinforcement Theory) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งที่ช่วยให้การตอบสนองต่อสิ่งเร้าปรากฏซ้ำอยู่เสมอ จนทำให้เกิดความเคยชิน พอพบสิ่งเร้าเดิม การตอบสนองเช่นเดิมก็เกิดตามมา คือเกิดเป็นการเรียนรู้ขึ้น จึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างรางวัลซึ่งเป็นสิ่งเสริมแรงกับการตอบสนอง การจะเสริมแรงเพื่อให้บุคคลในชุมชนตอบสนองโดยแสดงพฤติกรรมการคัดแยกขยะต่อไปเรื่อยๆ ได้ ดังนั้นเทศบาลควรต้องหามาตรการจูงใจให้ชุมชนสนใจ ฟังพอใจที่จะปฏิบัติ เช่น การบริการแจกถังขยะสีเขียว ถังขยะสีเหลืองตามจุดต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง การบริการเก็บขนขยะเป็นเวลา สม่ำเสมอ และเพิ่มจำนวนครั้งต่อสัปดาห์มากขึ้น การสนับสนุนพ่อค้ารับซื้อของเก่าให้บริการรับซื้อขยะหมุนเวียนมากกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จำพวกแก้ว พลาสติก กระดาษ เศษโลหะตามบ้านมากขึ้น และปฏิบัติสม่ำเสมอรวมทั้งการเสริมพลังผู้นำชุมชนให้เป็นแบบอย่างการรณรงค์ การจัดประกวดการแข่งขันชุมชนดีเด่นที่ร่วมมือกันคัดแยกขยะเหล่านี้เป็นต้น เพื่อโน้มน้าวให้บุคคลในชุมชนสนใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งการเสริมพลังนี้จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ นอกจากนี้ การที่บุคคลในชุมชนมีความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคคลเหล่านั้นมีความเข้าใจในปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ปัญหาขยะล้นในชุมชนมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวและแผ่ขยายในวงกว้างอย่างไร โดยอธิบายได้จากทฤษฎีการรับรู้ของเกสทอลท์ (Gestalt Psychology) และทฤษฎีการเรียนรู้โดยความรู้แจ้งในใจ (Insight Learning Theory) ที่กล่าวว่า การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลนั้นไม่ควรมองเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้เท่านั้นควรจะต้องคำนึงถึงกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรม การเรียนรู้เป็นเรื่องของการหยั่งเห็นจึงเน้นเรื่องการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและการหยั่งเห็น โดยเชื่อว่าการหยั่งเห็น ช่วยแก้ปัญหาได้ ทำให้เกิดความคิดความเข้าใจ คนที่รู้จักแก้ปัญหาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เร็วกว่าและถูกต้องกว่าคนที่ไม่รู้จักแก้ปัญหา ซึ่งชอบใช้พฤติกรรมซ้ำเหมือนเดิม หรือลอกเลียนแบบผู้อื่น

ตลอดเวลา การเรียนรู้โดยการหยังเห็นจึงเป็นกระบวนการที่บุคคลสร้างความหยังเห็นใหม่ๆ ขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงการหยังเห็นเดิม ดังนั้นการที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ แต่ขาดความเข้าใจหรือการหยังเห็นถึงผลกระทบของปัญหาขยะล้นในชุมชนต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมว่ามีผลกระทบมากมายแค่ไหน การที่บุคคลในชุมชนขาดความเข้าใจหรือการหยังเห็นในปัญหาขยะต่อสิ่งแวดล้อม ดังกล่าว เทศบาลควรมีมาตรการในการอบรมชุมชนในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมผลกระทบและแนวทางจัดการที่ถูกต้อง รวมทั้งเพิ่มกลยุทธ์ในการให้ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง โดยเน้นผู้นำชุมชนและผู้นำครอบครัวเป็นหลัก จากนั้นแผ่ขยายโครงการจนครอบคลุมชุมชนโดยวิธีอบรมดังกล่าว สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลในชุมชนเกิดความคิดความเข้าใจ ตระหนัก และหยังเห็นปัญหา เกิดการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความร่วมมือคัดแยกขยะ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าระดับความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 7) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการศึกษาข้อที่ 2 ที่ว่าระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากข้อมูลการทดสอบสมมุติฐานค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะโดยรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์ และกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในโครงการรณรงค์มีความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนอกโครงการรณรงค์ (ตารางที่ 14) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การรณรงค์โดยวิธีการให้ความรู้ และการปฏิบัติเพื่อให้ชุมชนมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการคัดแยกขยะของชุมชนเลย ซึ่งสอดคล้องกับการทดสอบสมมุติฐานการศึกษาข้อที่ 2 ที่พบว่าระดับความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นภาครัฐจะต้องทบทวนและปรับกลยุทธ์การรณรงค์ชุมชน โดยเพิ่มแรงจูงใจเพื่อโน้มน้าวให้ชุมชนเกิดความพึงพอใจโดยอธิบายได้จากความพึงพอใจของบุคคลเกิดจากการมีแรงจูงใจที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อให้บุคคลได้รับการตอบสนองจึงปรับเปลี่ยนแนวคิดความรู้สึก เป็นความพึงพอใจที่จะกระทำจนแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม จากทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ที่ว่าเมื่อความต้องการมีเกียรติ และศักดิ์ศรี (The Esteem Needs) เป็นความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น มีความภูมิใจเมื่อประสบความสำเร็จ และรู้สึกว่าคุณค่าตนเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าในสังคม (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา, 2540: 223) บุคคลจึงมีความพึงพอใจที่จะกระทำ

และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการคัดแยกขยะ อย่างไรก็ตามแรงจูงใจของบุคคลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจจนแสดงออกทางพฤติกรรมซ้ำๆ หรือบ่อยครั้งจะเป็นไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง หากคนเราไม่ได้รับสิ่งเสริมแรง หรือรางวัลที่จะสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง ความพึงพอใจก็จะลดลงจนหยุดแสดงพฤติกรรมในที่สุด สิ่งเสริมแรงหรือรางวัลจึงเป็นสิ่งสนับสนุนแรงจูงใจให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้บุคคลมีความพึงพอใจและแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้งจนเคยชินและคิดเป็นนิสัยจึงเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเกิดจากความคิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม จนเกิดการหยั่งเห็นและกลายเป็นการเรียนรู้โดยความรู้แจ้งในใจ อธิบายได้โดยทฤษฎีการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้ของเกสโตลท์ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นเทศบาลควรมีมาตรการการส่งเสริมแรงจูงใจทั้งในระบบข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เรื่องปัญหา สิ่งแวดล้อม ระบบสนับสนุนในเรื่องถังขยะการจัดเก็บและขนขยะอย่างสม่ำเสมอ เป็นเวลาและเพิ่มความถี่ในการเก็บ ส่งเสริมพ่อค้ารับซื้อของเก่าให้บริการรับซื้อขยะที่สามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ตามบ้านเป็นการส่งเสริมรายได้ ตลอดจนจัดรณรงค์แข่งขันชุมชนดีเด่นในเรื่อง การจัดการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อให้ชุมชนมีพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอและตลอดไปซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหามลพิษในชุมชนและลดปัญหามลพิษได้แนวทางหนึ่ง